

ALOJZIJE STEPINAC – ZAŠTITNI ZNAK VJERE HRVATA KATOLIKA

Stjepan BALOBAN

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Vlaška 38, p.p. 432, 10 001 Zagreb
stjepan.baloban@zg.t-com.hr

Knjiga *Blaženi Alojzije Stepinac – katolički uzor čovjekoljublja* znakovita je sadržaja a nastala je još znakovitijim povodom. I *povod* i *sadržaj* odnose se na proglašenje svetim blaženog Alojzija Stepinca. Moja je zadaća govoriti o *povodu*, a kolega Ante Mateljan govorit će o *sadržaju* knjige *Colloquium academicum. Blaženi Alojzije Stepinac – katolički uzor čovjekoljublja*, Zagreb, 2016.

Činilo se da sve ide svojim normalnim tijekom – i bilo je tako do sredine 2014. godine. Od godine 1998., kada ga je sveti Ivan Pavao II. na Mariji Bistrici proglasio blaženim, do 2014. godine, kada je Kongregacija za proglašenje svetih donijela konačnu pozitivnu odluku o svetosti blaženog Alojzija Stepinca, prošlo je dugih šesnaest godina. Iskreno govoreći, kao vjernici nadali smo se da će se proglašenje svetim dogoditi i prije toga. No, stroga i pravedna Kongregacija za proglašenje svetih u Rimu radila je svoj posao prema svojim propisima i uspješno ga završila. I tada se dogodilo ono što – ne samo da nismo očekivali – nego smo bili uvjereni da se ne može dogoditi. Zašto?

U autonomni proces proglašenja svetih u Katoličkoj crkvi uključila se Srpska pravoslavna crkva i to ne ponajprije iz vjerskih motiva, nego iz dobro poznatih sasvim drugih motiva za koje smo mislili da su stvar prošlosti, barem što se tiče pravoslavnih kršćana, vjernika i, jasno, predstavnika Crkve.

Nažalost, u crkveni proces uključila se i država Srbija, a dosad se država Hrvatska »držala po strani«. Opet jedan veliki – Zašto? Koliko će dugo ostati po strani?

U odnosu na već praktično završen proces proglašenja svetim blaženog Alojzija Stepinca puno se toga u posljednjih godinu i pol dana dogodilo i to, nažalost, daleko od hrvatske javnosti koja ima pravo na informacije jer je – kao što stoji u naslovu ove knjige – *blaženi Alojzije Stepinac – katolički uzor čovjekoljublja*, ali i bogoljublja i domoljublja u što vjeruje hrvatski vjernički puk.

Što vrijeme dalje odmiče, to je sve više pitanja koja se rađaju iz jednog pitanja: Kako je takvo nešto moguće u ovom današnjem vremenu, u crkvenim ali i u društvenim okolnostima?

S osobitim osjećajima o ovoj temi govorim u ovoj dvorani, u ovom nekada Dječaćkom sjemeništu na Šalati, gdje je velik dio vas – nas, braćo svećenici – u komunizmu proveo četiri ili nešto manje godina. Bilo je tada, u komunizmu, nekako razumljivo da se čak ni ovdje, u sjemeništu, nije moglo javno i otvoreno razgovarati o blaženom Alojziju Stepincu. Nije se moglo jer su nas naši odgojitelji željeli zaštititi, da nam se nešto ne dogodi, da nas netko ne optuži pred komunističkim vlastima jer tada bismo mogli stradati. Kao mladi ljudi, srednjoškolci, nismo se dali. Tražili smo načine kako upoznati blagopokojnog Alojzija Stepinca. U ladicama, ispod pulta, čitali smo pretipkane tekstove ili, tko je imao sreću, Benigarovu knjigu o Stepincu.

Neki će se od svećenika sjetiti događaja kada je početkom 70-ih godina bio zabranjen jedan broj *Glasa Koncila*. Naime, prvi put je u *Glasi Koncila* prigodom Stepinčeva 10. veljače bila jedna cijela stranica posvećena Alojziju Stepincu. Komunističke vlasti su zabranile taj broj. U sjemenište su donijeli cijelu nakladu toga broja, a mi sjemeništarci u razredima smo uzimali u ruke komad po komad *Glasa Koncila* i kidali tu stranicu posvećenu Stepincu kako bi se, eventualno, bez nje taj broj *Glasa Koncila* mogao dalje raspčavati. Toga se, vjerujem, sjećaju mnogi od onih koji su tada boravili u sjemeništu. Spominjem tek svoje tadašnje kolege, danas biskupa Tomu Vukšića i glavnog urednika *Glasa Koncila* Ivana Miklenića. Duboko mi se usjekao u sjećanje upravo taj događaj kao i odlazak svake godine u zagrebačku prvostolnicu na dan 10. veljače u kojoj je iz godine u godinu zagrebački nadbiskup Franjo Kuharić otvoreno i bez straha svjedočio o životu i radu blaženog Alojzija Stepinca.

Da, sjećam se i 1981. godine kada se nakon održane propovijedi nadbiskupa Franje Kuharića na Stepinčevo cijeli »hrvatski partijski vrh« digao na noge, jasno preko svojih medija. Te godine dogodilo se još nešto – za njih novo: prvi put je informativna katolička agencija AKSA tiskala cijelu propovijed nadbiskupa Franje Kuharića, izgovorenu na Stepinčevo. Ta se propovijed u Zagrebu fotokopirala i nezaustavljivo širila među građanima, kako starijima tako i mlađima. Sjećam se vjeronauka sa srednjoškolcima i studentima u Novom

Zagrebu. Srednjoškolci su u školama pitali, odnosno mladenački »provocirali« svoje nastavnike o Alojziju Stepincu, a nas vjeroučitelje na vjeronauku pitali o tome što je istina. Jasno da smo kao svećenici tada odgovarali istinu mladima i zajedno s njima riskirali da nas posjeti policija ili da završimo u pritvoru. Tako je blagopokojni Alojzije Stepinac ušao u život Hrvata katolika usprkos komunističkim vlastima i zabranama. *On je postao zaštitni znak* naše vjere i nacionalne povijesti.

Zašto sve ovo govorim? Ne zbog nostalgije. Govorim jer želim ukazati na to da je proglašenje svetim blaženog Alojzija Stepinca *iznimno važno za vjeru* – kako onu osobnu tako, još više, onu u javnom životu Hrvata katolika. Njegovo proglašenje svetim sada, nažalost, više nije samo vjersko pitanje! Ako je tako, onda moraju svi, kako vjerski službenici tako i državni službenici, učiniti sve ono što je u njihovoj moći da se zapreke uklone i proglašenje svetim što prije dogodi. Uvjeren sam da bez obzira na mišljenje koje se u crkvenim krugovima sve više širi, tj. da sve, baš sve, ovisi o jednom čovjeku, odnosno o papi Franji, u Hrvatskoj svatko u okvirima svojih kompetencija i odgovornosti mora učiniti svoj nezamjenjivi dio. Tek tada, ako smo sve učinili, moći ćemo mirno pred svojom savješću ali i pred hrvatskim vjernicima i cijelim narodom stati i reći: »Učinili smo sve što je bilo u našoj moći!«

U tom je kontekstu zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić u pozdravu na otvaranju 56. Teološko-pastoralnog tjedna 26. siječnja 2016. godine bio *otvoren, jasan i hrabar*, na tragu svojih predšasnika na stolici zagrebačkih nadbiskupa.

Posljednjih tjedana u civilnim medijima pojavljuju se tekstovi o kanonizaciji blaženog Alojzija Stepinca slični po sadržaju i porukama tekstovima iz doba komunizma. Iznimno je važno vidjeti tko ih potpisuje, gdje se objavljuju i tko financira te medije. Uvijek je ista matrica, samo se mijenjaju igrači, kako oni vidljivi tako i oni nevidljivi. Tu su »samoproглаšeni« civilni stručnjaci za crkvena pitanja koji optužuju teologe, crkvene službenike, institucije, crkvene medije i novinare. To čine bez argumenata. Oni bez skrupula odrađuju svoj posao. Jesu li svjesni toga da su nama, koji smo živjeli u komunizmu, to poznate metode!

Rektor Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. sc. Damir Boras, u pozdravu na otvaranju 56. Teološko-pastoralnog tjedna naglasio je kako je uloga Sveučilišta »traganje za istinom«. Svjestan svoje odgovornosti u crkvenom i društvenom životu Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu želio je dati svoj doprinos *istinom o svetosti* blaženog Alojzija Stepinca. Zahvaljujući zauzetosti i agilnosti dekana prof. dr. sc. Tončija Matulića, traganju za istinom o svetosti

zagrebačkog nadbiskupa Alojzija Stepinca svojim svjedočanstvima rado su se odazvali čelnici najvažnijih znanstvenih ustanova u Hrvatskoj. Tako je nastala ova knjiga, koja je svojevrsni spomenar.

Kako je u uvodu u knjigu naglasio njezin urednik Tonči Matulić, svi su sudionici akademskog razgovora bili zamoljeni da budu iskreni u svojem prikazu života i rada Alojzija Stepinca. Ja sam u dahu pročitao knjigu, a u tom sam čitanju doživljavao i proživljavao svetost blaženog Alojzija Stepinca. Stoga uzmite u ruke ovu knjigu-spomenar. Možda će vas čitanje potaknuti da i vi uobličite svoje svjedočanstvo svetosti blaženog Alojzija Stepinca.

Što god se u nadolazećim mjesecima, ne daj Bože i godinama, bude događalo u svezi proglašenja svetim za hrvatski puk s njegovim pastirima Alojzije Stepinac bit će svetac kao što je to i sada – svetac kako za običnoga čovjeka vjernika tako i za intelektualce, kako to proizlazi iz ove knjige spomenara.